

Utrustning och Material (Utensilier)

Björn Ljungquist 2010 -01 -26 www.abljungquist.se

*Städutrustning har av historiska skäl kallats **utensilier**, ett ord som härstammar från latinets utensil'ia och i ordlistan förklaras som husgeråd, tillbehör och redskap. Det kanske har med att städningen initialt kopplades ihop med hushållsarbete och ofta sköttes av pigor och annat folk i köket.*

I början torde utrustningen bestått av enkla byttor och riskvaster, för att sedan utvecklas i takt med kraven på renhet och hygien. Olika yrkesgrenar som sjömän och knektar verkar ha haft en betydande påverkan på både verktygen som man arbetade med som införandet av soda och såpa som rengöringsmedel. Utrustningen för städning har också förändrats i takt med den moderna allmänna utvecklingen av såväl metoder som produkter och kemikalier.

I marknaden finns en uppsjö av olika utensilier, både sådant som behövs och sådant som rätteligen aldrig borde ha tillverkats. Marknaden är lika stor som okunskapen hos brukaren, vilket gör att säljare med dåliga branschkunskaper, men god säljutbildning, kan mata ut de mest förvånansvärda produkter. Vi har sett det mesta från "skurblock avsedda för hörn" till " polishbort som inte behöver eftersköljning". Listan kan göras lång och fenomenet är säkerligen inte slut ännu.

Givetvis skall en yrkesstädare ha tillgång till bra och fungerande utrustning och kemikalier, men för att minska möjligheterna, att göra fel, bör urvalet begränsas. Alla städbolag bör ha ett väl genomtänkt plocklager, med verktyg som är beprövade och väl fungerande kemikalier som behövs. Inköpen bör därför styras av en kunnig och insatt person som delaktig i processen och har ett ansvar. Att handla av ambulerande säljare kan därför inte rekommenderas. Inköp skall ske planerat och när behovet finns.

Nyheter och utvecklade produkter skall noggrant testas i driften, av dem som sedan skall använda produkten. På så vis slipper man en mängd dyra investeringar som ändå inte fungerar tillfredställande. Lager runt om i landet är kraftigt belamrade med sådana produkter. Man nämns inte slänga dem för att de var för dyra, eller också har de gått sönder och ingen vet hur de skall repareras.

Nedan uppräknat finner du ett förslag på det basmaterial som krävs för att kunna genomföra en riktig professionell städning av standardutrymmen såsom kontor, lager och butiker med tillhörande våtrum och hygienytor.

Lager

Ett ordinarie lager för ett företag med en verksamhet bestående av dagligstädning på kontor och i butiker av mer allmängiltig typ, samt periodiskt underhåll såsom golvvård, storstädning och fönsterputs bör ha följande på hyllorna:

Kemikalier dagligstädning

- Allrent neutralt (pH 7)
- Allrent basiskt (pH 9)
- Grovrent (pH 12,5)
- Alkaliskt Sanitetsrent (pH 9)
- Toalettrent (pH 2-3)

- Metalliserad polish
- Vaxpolish
- Polishbort
- Tvättpolish
- Tvättvax

- Refrescher
- Moppolja
- Fönsterputs
- Naturavfettningemedel
- Punktrent

- Flytande tvål
- Handcreme
- Ugnsurent
- Fläckborttagningsmedel
- Möbelpolish

Förbrukningsmaterial daglig städning

- Toalettpapper
- Torkpapper
- Muggar
- Insatspåsar
- Säckar

Utensilier daglig städning

- Alltorkduk
- Wettexduk
- Svamp med vit skurnylon
- Vit skurnylonduk
- Grön skurnylonduk

- Sprayflaskor
- Doceringspumpar
- Clickskrapor med blad
- Spackelspadar
- Dammvippor

- Damm/möbelborstar
- ½ sopset
- Sopborste (60 cm) med skaft
- Minimoppset
- Minimoppar

- Moppstativ med skaft
- Moppar torr/fukt/våt
- Mattsopare
- Dammsugare
- Förlängningssladd

- Gummirakor
- Plasthinkar
- Rengöringsdukar för datamaterial
- Mirakeldukar
- Datarengöringsutrustning

Skyddsutrustning vid daglig städning

- Plast eller gummihandskar
- Innervantar av bomull
- Ev. skyddsglasögon
- Skyddsförkläde
- Behållare för tickande och skärande föremål

Städtrum

I ett ordinärt städtrum som betjänar städområden i kontorsmiljöer med såväl mjuka som hårda golv, bör det finnas följande utrustning och material:

- Utslagsvask.
- Verktygskrokar.
- Skyddsglasögon.
- Skyddshandskar med innervantar.
- Handcreme.

- Arbetsbeskrivningar.
- Materialrekvisitioner.
- Faktablad för det kem som används.
- Torkställning för moppar och trasor.
- Alkaliskt eller neutralt Allrent

- Alkaliskt Sanitetsrent (i förekommande fall även surt Toalettrent).
- Neutralt Fönsterputs
- Sprayflaskor.
- Städvagn.
- Moppstativ med skaft.

- Moppar.
- Minimoppset.
- Minimoppar.
- Mattsopare.
- Dammsugare.

- Dammsugarpåsar.
- Turbomunstycke.
- Dammvippa.
- Clickskrapa.
- Spackelspade.

- Säckförslutare.
- Alltorkduk (non wovnen) eller mirakeltrasor.
- Sopsäckar.
- Insatspåsar.
- Svampar med vit skurnylon.

- Dörrkil.

Påfyllningsmaterial toaletter

- Toalettpapper
- Torkpapper
- Tvål
- Muggar

Städvagn

Städvagnar finns i flera olika utföranden. Det finns vagnar för såväl utomhus, som inomhusbruk, vagnar som är utrustade på olika sätt för att passa det arbetsområde de är på.

Utomhusvagnar är som regel försedda med stora gummihjul (10" – 14") för att vara lättkörda och kunna ta sig över trottoarkanter och andra ojämnheter i marken. De vagnar som skall gå inomhus har mindre massiva hjul, ofta försedda med hjullås.

Utrustning utomhusvagn

Städvagnar för utomhusbruk är försedda med säckställning, vanligen avpassade för 160 - 180 liters papperssäcker. Fäste för piassavakvast eller annan liknande kvast samt skyffel. Säcktråd och trådspinnare hör också till.

Utrustning inomhusvagn

Städvagnar för inomhusbruk är som regel utrustade enligt följande lista:

- 2 st. hinkar.
- ½ sopset.
- Säckställning med säck.
- 1 st. moppstativ med skaft.
- Anpassade moppar.

- 1 st. dammborste.
- 1 st. clickskrapa.
- 2 st. sprayflaskor för rengöringsmedel.
- Alltorkduk eller mirakeldukar (s.k. microfiberduk).
- 1 st. mattsoppare.

- 1 st. dammsugare.
- 1 st. minimoppset.
- 1 st. dammvippa.

Utöver detta kan vagnen utrustas med olika specialtillbehör såsom möbelpolish, fönsterskrapa eller gummiraka.

Rondeller och skurblock

Rondeller och skurblock har varit av stor betydelse för utvecklingen inom städbranschen. Rondellerna har nästan helt ersatt de konventionella borstarna vid skurning och textilrondellerna vid polering av golv. De är tillverkade av nylon, polyester eller vinylplast med tillsatser av slipmedel av olika sorter. Slipmedlen väljs efter vad rondellen eller blocket är avsett att användas till. Det finns karborundum och aluminiumoxid, som slipar de flesta material, eller plastcarbonarer, som är mer skonsamma. Tillverkningsmått på rondeller följer måtten på maskinerna och är därför i tum. Till exempel 17", 18" o.s.v.

För att man skall veta vilken rondell eller vilket block som man skall ha till ett visst ändamål, finns även här en vedertagen färgmarkering. Basfärgerna är som följer men med den noteringen att fabrikanterna tillverkar varianter av färgerna (exv. rosa eller ljusblå) för att markera en rondells specialegenskaper.

Slipande rondeller är:

Svart: avsedd för torrslipning på trä eller linoleum, alternativt mycket grov skurning. Innehåller kraftigt slipmedel (karborundum eller aluminiumoxid) som kan skada sten och plastmattor. Repar polerade ytor.

Brun: avsedd för torrslipning av linoleum, alternativt grov skurning och borttagning av gammal polish och bonvax. Innehåller kraftigt slipmedel (karborundum) som kan skada sten och plastmattor. Repar polerade ytor.

Blå: avsedd för våtskurning av golv. Skadar polishade ytor och tar bort tvättvax.

Grön: som "Blå" men med mer finmalet slipmedel. Användes på olika typer av golv men även på metaller, såsom rostfria bänkar , urinoarer med mera.

Polerande rondeller är:

Röd: till lättare skurning av både hårda och mjuka golv. Denna rondell lämpar sig även till spray- eller torrpolering. Vid high speed polering skall man dock vara medveten om att rondellen kan färga av sig på ljusa underlag.

Gul: polerrondell som skall användas ihop med spray.

Beige: polerrondell avsedd för maskiner med hög hastighet < 1500 rpm.

Vit: mjuk polerrondell avsedd för maskiner med mycket hög hastighet eller block för känsliga ytor, som sanitetsporcelain, polerade rostfria ytor, aluminium med mera.

Rondeller som inte följer färgmarkeringen är:

Diamant på filt: är rondeller avsedda att finslipa sedimentära stengolv innan kristallisering.

Koppar & silver: är specialrondeller som används vid kristallisering av sedimentära stengolv.

Stålull: specialrondell som används vid renovering av sedimentära stengolv.

Textil: rondell av bomullstyg avsedd för skumtvättning av heltäckande mattor.

Slipnätsrondeller: är avsedda att slipa trä, linoleum eller stengolv med. Finns med olika grovlek på slipkornen. Den grövsta som används inom städbranschen är 80 och sedan följer 120, 160 o.s.v.

Framtidens produkter

Eftersom marknaden är satt under en konstant utveckling, kommer det nya material och produkter oupphörligen.

Kemikalierna varierar, men med de lagar som i dag gäller inom EU, så skall producenterna se till att innehållet i dem inte är till fara för miljön. Även om de regler som Sverige hade innan unionsinträdet (KYR – standarden), gick en bra bit längre. De olika kemikalierna kommer också att följa materialutvecklingen, så att det alltid kommer att finnas ett lämpligt rengöringsmedel för alla material.

Utensiliernas utveckling styrs av metoderna och i viss mån modet. De gamla modellerna av svabbar, har försvunnit av den anledningen att de bar för mycket vatten och därmed var tunga att hantera. Att svabbarna inte var speciellt effektiva var däremot underordnat.

Inom mopputvecklingen så kommer det med jämna mellanrum innebär ofta att det skapas en viss förvirring. Mopptillverkarna ingår samarbete med kemproducenter, som i sin tur ofta har samarbete med golvtillverkare och städbranschen hamnar i ett svårt dilemma.

I övrigt är det osäkert att sia om hur framtiden ser ut. Men att utvecklingen fortsätter är däremot säkert.